

Krznar u Pečuhu – grof Daruvarski

Obitelji Janković je za kratko vrijeme na veliko porastao sjaj (dio II.)

Bonaventura Janković (oko 1661.–1728.) bio je imućni hrvatski krznar u Pečuhu, od 1692. član gradske uprave. Od tog vremena je raspolagao sa vlastitim pečatom kojim je u službenim poslovima svoj potpis ovjeravao. Na njegovom pečatu iznad srca iz kojeg izrasta trograni karamfil, u obliku ligature nalazi se njegov monogram. Stekao je 1722. plemstvo, ali njegov plemički pridjevak imenu, ili grofovska titula nije poznata, kao ni u slučaju njegove djece.

Bonaventurin sin *Nikola Janković* (1695.–1732.), neposredni predak „dinastije“ Daruvarski bio je oženjen Katarinom Adamović. (Obitelj Adamović 1770. g. ovdje stekao predikat „čepinski“.) Troje njihove djece doživjelo je odraslo doba, jedna djevojka i dva dječaka.

Njihova kćer *Ana* (Marija, Rozalija) *Janković* (1726.–1773.) udala se za Benjamina Hoitsyja, te su u Pečuhu utemeljili svoju obitelj. Umrla je – u gradu gdje je i rođena – 6. lipnja 1773., te je sahranjena u kripti franjevačke crkve (sepulta apud Patres Franciscanes = pokopana kod franjevačkih otaca). Imala je i sina Franju. Poznato je da je franjevački red u Hrvata uživao naročiti ugled.

Plemički pridjevak imenu Daruvarski dobio je 1765. godine Nikolin stariji sin *Antun Janković* (1729.–1789.) koji je stekao posjede Sirač, Pakrac i Podborje (poslije Daruvar) te ondje postavio temelje obiteljskomu vlastelinstvu. U Daruvaru ranije je bilo jedino pravoslavne crkve. Antun je dao podići katoličku obiteljsku kapelu koja je vremenom postala župna crkva naselja: Crkva Presvetoga Trojstva sagrađena je 1764. godine. Antun je u Požeškoj županiji obavljao važne državne časti te je 1772. stekao gofovsku titulu.

Prvi grofovski grb obitelji Janković Daruvarski, 1772. (Libri regii 49. 204.)

Prema tekstu diplome dobivene od Marije Terezije grofovski štit ima ovo značenje: – Grofovski štit sastoji se od četiri dijela preko kojih se u sredini nalazi manji štit nebeskoplane boje na kojem je žđral kao simbol budnosti, stoji na lijevoj nozi a u desnoj drži kamen, slika obiteljskog grba koju je Antun Janković naslijedio od svog oca, – u prvoj četvrtini iz grba

supruge Antuna Jankovića (koja potječe iz plemićke obitelji Kiss od Nemeskéra) s likom stoećeg divljeg čovjeka, – u drugoj četvrtini gore je šestokraka zvijezda, s dva vala bijele trake koja označava da se Požeška županija nalazi između rijeka Drave i Save, gdje je Antun Janković za svoje zasluge od kraljice 1765. godine stavljen u vlastelinstvo u Pakracu i na drugim imanjima, te da je postao administrator najvišeg županijskog ureda, – u trećoj četvrtini utvrđeni dvorac simbolizira Podborje tj. Daruvar, nakon kojega je Antun Janković od kraljice dobio plemićki pridjevak imenu, – u četvrtoj četvrtini je slika grba prethodnika majke Antuna Jankovića, plemenitih Adamovića: lav koji stoji na zadnjim nogama, a u prednjim šapama drži zlatni stup, koji leži na srebrenom polumjesecu, – gore je grofovská kruna.

U Ugarskoj Antun Janković i njegova supruga u šopronskoj županiji imali su posjed sa središtem u Čepregu, i to od početka 1775. g. – Antun je 16. kolovoza 1789. preminuo u Budimu te mu je tijelo 18. prenijeto u Čepreg, gdje je 23. pohranjeno u kripti Crkve sv. Bogorodice, ispod Marijinog oltara.

Antun je preminuo bez potomka, uslijed čega je svoja dobra u Slavoniji i Ugarskoj ostavio svome mlađem bratu Ivanu. Plemićki pridjevak imenu dobili su njih dvojica skupa te je Ivanova obitelj mogla dalje naslijediti Daruvarska pridjevak imenu. Međutim gofovsku je titulu Antun sam dobio, Ivan nikada nije postao grof.

Nikolin mlađi sin *Ivan Janković* (1731.–1798.) bio je kapetan u husarskoj pukovniji Nadašdy. 1770.: postaje podžupan Požeške županije. 1777.: kupio je stražemansko dobro i tada se prvi puta oženio. 1792.: umrla mu je prva supruga. 1794.: postaje carski i kraljevski savjetnik. 1794.: drugi puta se ženi. On i njegova obitelj pokopani su u Stražemanu.

Ivanin sin *Izidor Janković* (1789.–1857.) je imao 9 godina kada je ostao siroče. Sve dotele dok nije odrastao (tj. napunio 24 godinu) obiteljskim imanjima je upravljala je druga supruga njegova oca, rođena grofica Alojzija Feštetić (1765.–1813.). Ona je darivala izdašne milodare crkvama, gdje su oni bili gospodari. – Ni Izidor nije postao grof, kao što ni njegov otac. Bio je kraljevski savjetnik, nosio je naziv viteza (eques auratus), a imao je i određeni status na kraljevskom dvoru – bio je gospodin komornik, odnosno dostojanstvenik koji je nosio zlatni ključ.

Supruga mu je bila grofovskog podrijetla: *Eleonora Pejačević* (1793.–1847.). Sklopili su 1825. ugovor o raskidu braka te se je Eleonora preselila u Pečuh. Tamo je i preminula gdje je i pokopana. Izidor je sve do kraja svoga života živjeo u Čepregu gdje je i preminuo, ali je pokopan u Stražemanu.

Drugi grofovski grb obitelji Janković Daruvarska, 1857.
(Gradski Muzej Požega, inv. br. U 3645)

Zadnji muški član ove hrvatske obitelji, Izidorin sin *Julije Janković* (1820.–1904.) bio je unuk negrofa Ivana, koji si je, kao i svojoj obitelji 1857. ponovno stekao grofovstvo. On je od cara Franje Josipa I. dobio grofovski grb. U prvoj i četvrtoj četvrtini grbnog štita (=vizavi) nalazi se ždral čuvar okrenut prema unutrašnjosti a koji potječe iz mađarskog plemićkog grba Julijeva oca. U drugoj i trećoj četvrtini nalazi se slika utvrde s tornjem, a koja potječe iz francuskog grofovskog grba Izidora Viljema Montbela, oca Julijeve supruge. Gore je grofovska kruna. Lozinka: **VIGILANTIA ET FORTITUDO IN DOMINO.** (Budnost i hrabrost u Gospodinu.)

Nakon što je srušena srednjovjekovna Crkva sv. Bogorodice u Čepregu, gdje je 1789. pokopan Antun, Julije je na njezinom mjestu 1869. dao podići novu kapelu.

Zbog svojih političkih nazora prekinuo je veze s Mađarskom, a i Hrvatskom, te od 1884. godine živi u Austriji. Pod utjecajem svoje supruge postaje duboko religiozan, revnosni štovatelj Gospe. Njegova udova u posmrtnici Julija upravo se na to poziva, kada uz godinu smrti dodaje ovaj atribut „u godini Marijine milosti“ (tada je upravo Crkva obilježavala Marijinu godinu).

*Spomenik leži nad kriptom Julija Jankovića u Achenkirchu, u Tirolu
(Snimila: Terézia Horváth-Balogh, 2012)*

Zadužnica je određena ne samo u njegovim zadnjim mjestima stanovanja i ljetovanja, već i u svim crkvama njihovih nekadašnjih mađarskih i slavonskih posjeda, gdje je boravio kao patron vlastelin. Privrženost Daruvarskih Jankovića svojoj domovini i crkvama nije netragom nestala.

Tekst: Terézia Horváth-Balogh
Prijevod: Đuro Franković